

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 31-22 do 31-26

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK
LJUBLJANA,
SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 3
TELEFON 38-32, 38-33
POSTNI ČEKOVNI RAČUN
V LJUBLJANI ŠTEV. 11.739

OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROČNINA
45 DIN

★ G L A S I L O O S V O B O D I L N E F R O N T E S L O V E N I J E ★

TRŽAŠKO VPRAŠANJE V OSPREDJU MIROVNE KONFERENCE

Predlog beloruske delegacije za razmejitev med Jugoslavijo in Italijo

V imenu pravic malih narodov, ki so bile načelno priznane že ob koncu prve svetovne vojne in so bile potrjene z zmago nad fašističnimi silami v zadnji vojni, je treba odstraniti krivico, ki tepta prirodne življenjske pogoje slovenskega naroda

Pariz, 4. sept. (Tanjug). Dopolnili smo v teritorialno politični komisiji za Italijo pričeli razpravljati o predlogu Sveta ministrov, naj bi bila nova jugoslovansko-italijanska meja vzdolž tako imenovane francoske črte in se vzpostavilo svobodno ozemlje Trsta omejeno po francoski črti, na severu pa s črto, ki poteka od Devina v Tržaškem zalivu.

Prvi govornik, češkoslovaški delegat Jan Masaryk, je ostro opozoril na sedanjost predloga za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo. Opozoril je na njegovo krivico in izjavil, da bo češkoslovaška delegacija podpirala zahtevo Jugoslavije, naj se predlagana črta izpremeni. Zlasti je poudaril krivico načrta, naj se Trst poveže z Italijo z ozkim koridorjem preko ozemlja, ki je naseljeno skoro izključno z jugoslovanskimi prebivalstvom.

»Meni koridorji niso ljubi, vzbujajo mi strah«, je rekel Jan Masaryk in pripomnil, kako težke izkušnje je bilo treba prestopiti zaradi podobnih koridorjev.

Poudaril je, da je celotno ozemlje vzhodno od Soče slovensko, da je Italija razprostrla svojo oblast vzhodno od Soče šele po letu 1918. Za samo mesto Trst bi bilo netočno govoriti, da je italijansko. Zgrajeno je bilo v tem obsegu v času Avstro-ugarske, pionirji njegovega razvoja pa so bili Slovani. Masaryk je na koncu imena ustvariteljev tržaških plovbe: Kozulič (Cossulich), Topič (Tepich), Kočić (Cocić) in drugi, ki so vsa slovenska. Italijanski jezik v Trstu je bil v benečanski dobi samo »lingua stranica« — jezik trgovcev in menjalcev. Češkoslovaška je zelo zainteresirana pri rešitvi vprašanja Trsta, ki je važno pristanišče za češkoslovaško prekomorsko trgovino. Izrazil je upanje, da se ne bo sprejel sklep, ki bi bil neprijeten in zmešal v tem mestu. Poudaril je, da bo podprl jugoslovanski predlog o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo.

Jugoslavija je dežela, ki ni nikoli stremela po ekspanziji in ki ni nikoli težila k imperializmu, je poudaril Masaryk.

Na današnji seji sta nastopila tudi dva predstavnika držav, ki sta daleč od evropskega kontinenta, ki nista trpeli pod fašistično invazijo in okupacijo, ki zmagala nad sovražnikom nista plačali s težkimi in krvavimi žrtvami. Oba sta podala take predloge, ki so neprijetna podpora italijanski ekspanzivnosti. Delegata Južne Afrike in Brazilije sta predložila predloge, ki stremijo po nadaljnjem razkosanju Julijske krajine in po povečanju onih predelov jugoslovanskega nacionalnega ozemlja, ki naj bi se po »francoski črti« odtrgali od matične dežele in postavili pod oblast Italije ali vključili v tako imenovano »svobodno ozemlje Trsta«.

S svojim nastopom je južnoafriška delegacija znova dokazala, da je v zadnjem času prevzela nase vlogo avstralske delegacije, ki jo ta ni mogla več izvajati, ker je že popolnoma prizadevana, in ki je v brezvestnem razkrinkanju, da bi se vse odločitve konference izpremenile v korist onega bloka sil, ki skuša »dikrirati« svojo voljo na konferenci in ki stremi po prevladi po vsem svetu.

S svojim predlogom, naj se ozemlje tako imenovanega »svobodnega ozemlja Trsta« poveča z ozemljem južno in zapadno Istre, omejeno po tako imenovani »angleški črti«, južnoafriška delegacija ni samo odkrito podpirala italijanskega imperializma, ki je isto zahtevo izrazil po Bonomiju, uradnemu predstavniku današnje Italije, kakor tudi v spomenu svoje vlade, ampak tudi one, ki so se uprli, da bi Svet ministrov sprejel upravičene zahteve Jugoslavije.

Južnoafriški delegat se je v svojih izjavah, da bi obrazložil, za kaj naj bi bil še en del jugoslovanske Istre iztrgan iz jugoslovanskega nacionalnega ozemlja, poslužil v celoti »argumentacije« Bonomija in italijanske »gomenice«. Predvsem je trdil, da prepustila francoska črta mnogo večje število Italijanov Jugoslaviji, kakor Jugoslovani na ozemlju, ki bi naj se prepustilo Italiji, pri čemer se je poslužil povzročenih italijanskih podatkov iz leta 1921, ki jih je italijanska delegacija naknadno še nadalje, povzročila. Izjavil je v smislu Bonomijeve argumentacije, da bi bilo treba po francoski črti vzpostaviti tako imenovano »etnično ravnovesje«, po katerem bi bilo treba zaradi majhnih osamljenih italijanskih otokov na strnjem etničnem ozemlju Ju-

goslavije pustiti pod italijansko oblastjo dele povsem jugoslovanskega ozemlja. Trdil je, da je to ravnotežje »prizadeto« zaradi vzpostavitve svobodnega ozemlja Trsta, iz česar izhaja »zaključek«, ki ga je navedel tudi Bonomi, da je treba Jugoslaviji odvzeti nov del njene nacionalnega ozemlja.

Predstavnik dežele, v kateri se izvaja najpogostejše zatiranje prebivalstva črne kože, je izrazil »bojazn«, da ne bi bila italijanska manjšina v Jugoslaviji, — ki temelji na bratstvu narodov in ljudski demokraciji — podvržena represalijam. Zato je menil, da bi bilo v interesu Italije, kakor Jugoslavije, če bi se polovica Istre vključila v »svobodno ozemlje Trsta« pod nevtralno suverenostjo. S tem je hinavstvo južnoafriškega delegata doseglo vrhunec tega hinavstva, ki se je posluževal že prej, ko je predlagal sklepe, ki v največji meri oglašajo pravice narodov Jugoslavije, zraen pa izjavljal, da čuti do njih in do njihove borbe največje simpatije.

V hinavstvu je južnoafriškega delegata še preselil delegat Brazilije, ki je predlagal, naj se vprašanje jugoslovansko-italijanske meje odloži za leto dni, nakar naj bi vlade

štirih sil sprejele primeren sklep. Medtem bi nova komisija strokovnjakov šele proučila stvar. Še za leto dni naj bi se podaljšalo trpljenje ljudstva Julijske krajine in sedanja vojaška okupacija cone »A«, ki je privedla do tega, da je cone A postala središče nemirov in ogrožanja miru, zatočišče fašistov in vojni zločincev. Rešitev vprašanja Julijske krajine in Trsta naj bi se odložila, ker upajo mnogi, da bi medtem lažje dosegli svoje sebične cilje na račun ljudstva Julijske krajine in vse Jugoslavije. Med njimi so na prvem mestu italijanski imperialisti. Isti načrt je v njihovem imenu sprožil na plenarni seji konference de Gasperi, sedaj pa ga zagovarja brazilski delegat, ki je celo trdil, da moče biti odvetnik Italije, čeprav v resnici nastopa kot tak. Da so italijanski imperialisti našli v njem svojega zagovornika, kaže tudi njegova izjava, da si brazilska delegacija pridržuje pravico, obnoviti svoj predlog za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo, ki ga je predložila že prej in ki ustreza zahtevam italijanske delegacije, če Svet zunanjih ministrov ne bi pristal na novi brazilski predlog.

za preskrbo z vodo, od električne centrale in od lokalnih sirovin, ki so nujno potrebne za njeno industrijo. Na ta način preneha biti tržišče Vipavske doline.

Po našem predlogu teži to vprašanje k naravnemu rešitvi. Beloruska črta je znatno krajša in ne obkrožuje nenaravno Gorice kakor francoska črta, po kateri bi bila Gorica najskrajnejša naselbina Italije na tem sektorju italijanske meje. Prav tako je treba pripomniti, da se prvič v zgodovini dela poizkus, da bi mesto Gorica s politična črto ločili od njene pokrajine. Naš predlog nasprotno prepustja Gorico onemu področju, kateremu je bila upravnno in gospodarsko središče v številnih stoletjih svoje zgodovine. Gorica je bila eno izmed najvažnejših središč slovenskega političnega in kulturnega življenja, mesto, kjer so bile ustanove, organizacije, založbe in tiskarne, v katerih so se tiskale slovenske knjige, listi in revije.

Prehajam na tako imenovani koridor. Vsa morskala obala od Trsta do Tržica je del slovenskega ozemlja ter edini izhod slovenskega naroda do morja. Slovensko prebivalstvo je tukaj strnjeno etnično celota in sestavni del slovenskega naroda. Nad 1300 let živi slovensko ljudstvo neprestano na tem strnjem slovenskem ozemlju. Po podatkih avstrijskega štetja iz leta 1910 je živelo na prostoru tega koridora 9667 Slovencev in samo 703 Italijanov. Italijani, samo 6,5% vsega prebivalstva tega ozemlja, so se sporadično preselili semkaj pozneje. V čem je smisel francoske črte in koridorja, ki je širok komaj 4 do 8 km in dolg do 25 km? Politični smisel tega koridorja je v tem, da se slovenskemu narodu za vsak izhod na morje, da se železniške zveze odsekajo od Jugoslavije. Tak nenormalen položaj ne more pripeljati k utrditvi miru in varnosti na tem področju.

Naravne in zakonite so zahteve narodov Jugoslavije, da naša mirovna konferenca reši to vprašanje pametno in pravično.

Nadalje se po francoski črti do dajava svobodnemu ozemlju Trsta severozapadno del Istre. Semkaj spada tudi del ozemlja, ki je v smislu Morganove črte pod okupacijsko upravo Jugoslavije. Ozemlje, ki naj bi ga Jugoslavija zapustila, obsega približno 500 km² in po podatkih, ki so vzeti iz popisa Jadranskega instituta iz leta 1945 o prebivalstvu Istre, biva tukaj 65.000 prebivalcev, med katerimi je 55.000 Slovencev in Hrvatov. Na ta način so v tem delu Istre med Morganovo in francosko črto Jugoslovani večina. Prav tako je treba upoštevati, da je izmed 30.000 Italijanov nad 25.000 Italijanov koncentriranih v sedmih mestih, ki so v glavnem na obali. Ostalo prebivalstvo je strnjeno jugoslovansko in med 35.000 Jugoslovani živi kakih 4000 Italijanov. Štiri petine ozemlja je v etničnem smislu popolnoma jugoslovanska. Ta del Istre se ni nikdar v zgodovini delil od ostale Istre, s katero tvori geografsko, nacionalno in teritorialno celoto. Beloruska de-

legacija ne vidi resnih razlogov, ki bi opravičili zahtevo, naj se ta del Istre, ki je del etničnega jugoslovanskega ozemlja, odvzame Jugoslaviji in se slovenskemu narodu severno in južno od Trsta odvzame vsa njegova obala.

Seč beloruske delegacije je nato ostro zavrnil trditve južnoafriškega delegata. Izrazil je svoje začudenje nad statističnimi podatki in nad njihovimi viri, po katerih naj bi francoska črta baje prepustila več Italijanov Jugoslaviji kakor Jugoslovani Italiji. Te nestvarne navedbe je zavrnil ter poudaril, da ne morejo vzdržati nobene kritike.

V zvezi s beloruskim predlogom glede meje svobodnega mesta Trsta je Kiseljev izjavil:

»Na podlagi statističnih podatkov je ugotovljeno, da je okolica Trsta naseljena s Slovenci še iz srednjega veka. Te naselbine so bile in ostale slovenske. Nekatere izmed teh naselbin so danes sestavni del mesta in njegovih predmestij. Prebivalci današnjega Trsta so prišelci iz različnih delov Slovenije. S pomočjo statističnih podatkov je ugotovljeno, da je 55% priseljencev jugoslovanskega porekla in samo tretjina italijanskega. Slovenci so razvili v zadnjem stoletju v Trstu visoko kulturno življenje. Imajo svoje časopise, knjige, gledališče in umetnost. Na tej obali živijo Slovenci že od 7. stoletja naprej kot ribiči in mornarji ter so vodili skozi 13 stoletj obrambno borbo za to svojo obalo proti zapadnim sosedom, ki so ustanavljali na njej svoje obmorske, vojaške in trgovske kolonije. Kakor za vsako drugo primorsko ljudstvo, ima tudi za slovenski narod morskala obala največji pomen. Prav ta primorski položaj je ustvarjal »zanj najvažnejše pogoje« za njegov gospodarski razvoj. Morje je bilo odločilni činitelj za ves njegov gospodarski razvoj, za ves južni del Slovenije. Celoten sedanji razvoj slovenskih pokrajin je povezan z morskala obalo in v prvi vrsti seveda z njeno veliko luko in mestom Trstom. Središče težišča vsega gospodarskega življenja teh pokrajin vedno bolj stremi proti lastni morskali obali. Najtežji udarec za slovenski narod, za njegovo gospodarsko življenje, kakor tudi za nacionalno življenje sploh, po prvi svetovni vojni je bil, da je italijanski imperializem položil roko na njegovo Primorje in da je odrezal Slovenijo od morja s širokim koridorjem, ki ga je imenoval »Venezija Giulica«, čeprav za to ni imel nobene pravice, kajti obala okrog Trsta in njegovega slovenskega zaledja ni nikoli v zgodovini pripadala Benetkam. S tem je bil celoten, do tedaj sorazmerno zelo močan gospodarski in nacionalni razvoj slovenskega naroda nasilno ustavljen Slovenija, odrezana od morja, je bila v Jugoslaviji v dobi od leta 1918 do leta 1941 v težkem gospodarskem položaju. Trst je bil najboljši izhod na morje za pokrajine severne Jugoslavije. Glavne železniške zveze iz Trsta vodijo tudi v druge države preko jugoslovanskega zaledja. Le povezanost z glavno državo njegovega zaledja, z Jugoslavijo, lahko zagotovi mestu uspešen razvoj gospodarskega življenja. Edina osnovna tržaška industrija obstoja v predelevanju prekomorskih sirovin za potrebe tržaškega zaledja. Tržaška industrija, ki se opira na naravne baze lahko najde zase pomoč samo v Jugoslaviji. Tudi pred letom 1918 je bila ta industrija na najstarejši način povezana z gospodarskim jugoslovanskega zaledja.

To so glavni razlogi, na katerih temeljijo naši predlogi. Ko se je slovenski narod skupno z ostalimi narodi Jugoslavije dvignil v narodno osvobodilni vstaji proti fašističnim okupatorjem, je bil prežet z zavestjo, da se ne bori ob strani velikih zaveznikov samo za svojo svobodo in bodočnost sploh, ampak tudi za druge pogoje, za boljše gospodarsko življenje, ki ga mu nudi narava sama s tem, da ga je postavila na obalo Jadranskega morja, ki mu je pa italijanski imperializem leta 1918 ugrabil. Prežet je bil z zavestjo, da se bori za svojo združitev, za svoje etnične pravice, za svojo obalo. Razumljivo se mi zdijo prošnje in težnje slovenskega naroda. Slovenski narod poziva mirovno konferenco, naj vzpostavi pravice malih narodov, ki se teptajo. Slovenski narod je majhen narod, toda njegova nacionalna individualnost je razvita v isti stopnji kakor pri posameznih velikih narodih. To je tudi dokazal s svojo delavnostjo in s svojo kulturo v dobi miru, pa tudi s svojo narodno

6. september — dan obletnice smrti bazoviških žrtev

Zadnji dom bazoviških žrtev pri Sv. Ani pri Trstu

Dne 6. septembra 1930 so na Bazovici odjeknili strelji italijanskih fašistov in pod njimi so se zgrudili štirje primorski junaki: Ferdinand Bidovec, Franjo Marušić, Vekoslav Valenčič in Zvonimir Miloš.

Štiri žrtve italijanskega imperializma znak neuklonljive borbene volje Slovenskega Primorja so do bile svoj polni pomen v splošni vstaji ljudstva Julijske krajine v preteklih letih. Štirim žrtvam so se pridružili tisoči padlih in mučenih borcev Julijske krajine zato, da bo dokončno dosežena pravica in da ne bodo potrebne vedno nove in nove žrtve.

Borba primorskega ljudstva za svoje nacionalne pravice je bila povezana na borbo ljudstev vsega sveta proti fašizmu in imperializmu. In to je ostala tudi še danes.

Slava spominu bazoviških žrtev!

SEJA VLADE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, 5. septembra.

Danes je bila pod predsedstvom tov. Mihe Marinka seja vlade LRS. Vlada je soglasno sklenila, da predlaga Prezidiu SNOS-a, naj izda ukaz o določitvi gospodarskih podjetij republiškega značaja. Na seji so bila obravnavana tudi tečeka vprašanja s področja notranjih zadev in financ.

Iz Generalnega sekretariata Predsedstva vlade LRS.

Višinski predlaga, naj se jugoslovanski predlogi ponovno prouče

Pariz, 5. sept. (AFP). Dopolnili smo v politično-teritorialni komisiji za Italijo nadaljevala razprava o bodočnosti Trsta. V zvezi z italijansko zahtevo glede Julijske krajine je svetovni delegat Višinski izjavil, da Bonomijev prikaz zgodovinskega razvoja, ki je privedel do sedanjega položaja v Julijski krajini, ni točen. Nikogar ni tu med nami, je dejal Višinski, ki se ne bi strinjal s tem, da je bila rapalska pogodba, s katero je dobila Italija Julijsko krajino, naveden rop. Z rapalsko pogodbo so bili mnogi otoki odvzeti Jugoslaviji in dani Italiji. Prav tako je bila okupacija Reke s strani Italije roparski pohod. Osnovni element Julijske krajine je slovenske narodnosti. Zgolj to, da je bila v nekaterih krajih kakor osvojitveni borbo v vojni od leta 1941 do 1945. V imenu pravic malih narodov, ki so bile načelno priznane že ob koncu prve svetovne vojne in ki so bile potrjene z zmago v zadnji vojni proti fašističnim silam, ki so te pravice odrekale in surovno teptale, je treba, da se ta krivica, ki tepta najosnovnejše prirodne življenjske pogoje slovenskega naroda in ki ovira njegov popoln nacionalni razvoj, odstrani.

Pred zaključkom svojega govora je Kiseljev še enkrat kratko in ostro presodil predlog brazilске delegacije kot nepravilen in nasproten interesom miru in varnosti, ker stremi za tem, da se vse vprašanje Julijske krajine zavlačuje. Zatem je zaključil: »Pravično bi bilo, ako bi mirovna konferenca sklenila, da se Trst in njegova okolica izročita Jugoslaviji, toda glede na položaj, ki nastal na konferenci, predlagam, naj se sprejme meja med Jugoslavijo in svobodnim ozemljem Trsta kakor jo predlaga beloruska delegacija.«

Zadnji govornik je bil ameriški delegat senator Connolly, čegar govor je bil poln splošnih izrazov o miru, o interesih miru itd., vendar pa ni našel niti ene besede kritike za predlog brazilске delegacije, ki hoče z odločitvijo rešitve važnih vprašanj podaljšati nestabilnost, čiti proti predlogu južnoafriške delegacije, ki je nasproten dobrih odnosom med narodi, ker je poln kočljivih krivic. Connolly je govoril tudi o vprašanju Julijske krajine, o napelosti na tem področju, vendar pa ni zavrnil aneksijskih zahtev italijanske delegacije.

Na Reki in v Pulju umetno ustvarjena italijanska večina, ne more biti odločilna važnost, ker sta dve tretjini vsega prebivalstva izključno Slovenci, Hrvati in Srbi. Trst sam je zgolj jedro v slovenskem področju, živino središče, ki je neobhodno potrebno za razvoj vsega zaledja. Trst diha slovenski zrak in ga zaradi tega ni mogoče odtrgati od njegovega zaledja.

Višinski je nadalje naglasil, da je bil Trst pred prvo svetovno vojno po velikosti tretja luka v Evropi. Ko je prišel pod oblast Italije, je začel propadati, ker ga je Italija zapostavljala na korist Benetk. To je dokaz, da je Trst Italiji docela nepotreben, dočim je za Jugoslavijo življenjske važnosti. Tudi pokojni Lloyd George je vedno nastopal proti krivici, ki so bile povzročene jugoslovanskim narodom z rapalsko pogodbo. Celu ugledni italijanski politik, so zastopali stališče, da Trst ni italijansko mesto.

Višinski je zaključil svoja obširna izjavljanja z zahtevo, naj se jugoslovanski predlogi ponovno prouče z največjo pazljivostjo.

Za varstvo jugoslovanske manjšine na Madžarskem

Pariz, 4. sept. Politično teritorialna komisija za Madžarsko je znova razpravljala o tretji točki madžarskega predloga, ki govori o človečanskih pravicah. Večina delegacij je izjavila, naj se to vprašanje reši v zvezi z naslednjimi členi mirovne pogodbe, ki govorijo o teh pravicah.

V zvezi z drugim členom mirovne pogodbe, o čimer so že razpravljali na zadnji seji, je jugoslovanska delegacija predložila zahtevanje pravice do pouka v materinskem jeziku. Istočasno je madžarska delegacija predložila pismeno sporočilo, v katerem izraža popolno soglasje z jugoslovanskim predlogom in poudarja, da bi bilo treba zagotoviti iste pravice tudi bolgarski manjšini in Rumunji.

Nato so delegati Velike Britanije in Združenih ameriških držav podali svoje mnenje o jugoslovanskem predlogu, pri čemer so poudarili, da je mogoče zahtevati, naj se manjšine v bodočem političnem življenju asimilirajo z narodom, med katerim bivajo, odnošajo, da je treba preprečiti razvoj manjšinskega partikularizma.

Jugoslovanski delegat, admiral Srećko Mažuranić, je končno jugoslovanski predlog umaknil, ker se Madžarska strinja z jugoslovanskimi zahtevami.

TUJEGA NOČEMO — SVOJEGA NE DAMO!

Sovjetska zveza - avantgarda naprednega človeštva

„Izvestja“ ob prvi obletnici zmage nad imperialistično Japonsko

Moskva, 5. sept. (Tass.) Sovjetska zveza praznuje prvo obletnico zmage nad imperialistično Japonsko. Uvodni članki časopisov so posvečeni temu svečanemu dogodku.

„Izvestja“ omenjajo napadalne načrte, ki so jih kovali japonski militaristi proti Sovjetski zvezi in piše, da so vodili desetletja banditsko politiko provokacij in ropanja, ki je bilo naperjeno proti Sovjetski državi.

Prišel je dan obračuna — piše dalje časopis — ko so sovjetske oborožene sile na Daljnem vzhodu zadale uničujoče udarce imperialistični Japonski. To je doprineslo k hitremu koncu druge svetovne vojne, ki je grozila, da se bo podaljšala, ker so bile čete naših zaveznikov še vedno predačle, da bi lahko pričele s sovražnostmi tako, kot je treba na ozemlju Japonske. Sovjetska zveza je pohvalno izvršila svojo zgodovinsko

poslanstvo. Z zmago nad imperialistično Japonsko je dala ogromno doprinos k vzpostavitvi miru na vsem svetu.

Sovjetska zveza slavi to obletnico poraza imperialistične Japonske v razmerah, ko demokratični narodi vodijo intenzivno borbo proti silam mednarodne reakcije za trajen mir in varnost. Sovjetska zveza je odigrala zgodovinsko vlogo v oboroženi borbi proti silam fašizma in agresije in je nosila glavno breme vojne na svojih ramenih. Sedaj stoji naša država pod novimi pogoji na čelu borbe za mir in varnost. Kot v dobi rešnih let borbe, tako predstavlja tudi sedaj avantgardo naprednega človeštva. Mednarodna reakcija, ki sanja o novi vojni, si prizadeva, da bi preprečila borbo za mir, ki jo vodijo demokratične sile. Reakcionarne sile poskušajo zagotoviti položaje, da bi uresničile svoje avanturistične načrte,

da bi dobile hegemonijo na svetu, da bi pahnile človeštvo v nov pokol. Da bi uresničile svoje načrte, izkoriščajo ostanke nemških fašistov in japonskih militaristov. Najoga vseh demokracij sil je, da uničijo in izkoreninijo fašistično agresijo na Zapadu in Vzhodu. Prepričljiva lekcija, ki so jo dobili nemški in japonski napadalci, je resen opomin za tiste, ki še vedno delajo načrte za novo vojno.

Sovjetski narodi delajo za izvedbo četrte petletke. Miroljubno in ustvarjalno delo sovjetskih narodov in državne interese Sovjetske zveze varno branijo sovjetske oborožene sile. Sovjetski narodi vztrajno delajo, da se bolj utrdijo gospodarsko in vojaško moč svoje domovine, da jo še bolj utrdijo, da jo napravijo še močnejšo in sposobno, da bo v polnem sijaju svojega orožja pobornik miru na vsem svetu.

Omejitev italijanskih oboroženih sil

Pariz, 4. sept. (Tanjug). V razpravi o vojaških določbah pogodbe z Italijo je vojaška komisija 3. septembra z majhnimi spremembami sprejela člene 49, 50 in 51. Člen 49 predpisuje, da mora Italija uničiti pomorske enote, ki ne bodo pripadle štirim velikim silam, ali pa med brodovje, ki ga bo Italija lahko obdržala. Naslednji člen prepoveduje gradnjo letalskih letalnic, podmornic in drugih napadalnih pomorskih enot, kakor tudi, da Italija ne more graditi pred 1. januarjem 1950 vojne ladje, razen, ako bi katera izmed dovoljenih enot odpadla.

Člen 51 odreja, da ne moreta imeti italijanska mornarica in pomorsko letalstvo več kot 22.500 oficirjev, vojakov in pomožnega osebja. Predpisan je tudi rok za redukcijo osebja nad tem številom.

Glavna točka današnje razprave je bil odstavček 52 v četrtem poglavju, ki nosi naslov »Omejitve italijanske armade«. Predlagani omejitve določa, da imajo italijanske oborožene sile v bodočnosti samo 135.000 vojakov in oficirjev z vsem pomožnim osebjem ter 65.000 karabinerjev. V smislu tega je mogoča razlika do 10.000, vendar ne sme presegati skupno število 250 tisoč mož.

Jugoslovanska delegacija je zahtevala, naj se zmanjša število karabinerjev. Jugoslovanski predlog je temeljil na želji, da se pusti Italiji toliko karabinerjev, kolikor zahtevajo stvarne demokratične potrebe. Sedanje dazmerje karabinerjev s števili vseh vojakov približno 1:3, kar je izredno velik odstotek, neobičajen v drugih državah. Razen tega pomeni tako velik kader karabinerjev stalno možnost, da najdemo v njem zavetne oficerje in podoficerje, ki bi morali biti odpušteni iz vojske zaradi fašistične preteklosti.

Proti temu jugoslovanskemu predlogu je nastopil avstralski delegat. Ker se je še nekaj govornikov strinjalo s tem, da bi se s sprejetjem tega predloga spremenilo stanje stvari, je jugoslovanski delegat umaknil ta del svojega predloga.

Drugi del jugoslovanskega predloga ima očiten namen. V tem delu se predpisuje prepoved, da bi se v italijansko vojsko, mornarico in letalstvo sprejemali oficerji in podoficerji bivše fašistične milice in neofašistične republikanske armade. Ta del je takoj naletel na podporo delegatov Češkoslovaške, Bele Rusije, ZSSR, kakor tudi Velike Britanije, ki se je načelo strinjati.

Tokrat je nastopil proti predstavljeni novozelandske delegacije, ki je prikal za to vprašanje kot stvar politično-teritorialne, ne pa vojaške komisije, vendar pa je komisija sprejela drugi del jugoslovanskega predloga in ga izpopolnila z britanskim predlogom, po katerem se iz omenjene določbe izjemajo oni oficerji in podoficerji, ki so bili pod fašističnimi zakoni odpušteni iz službe.

Komisija je nato sprejela člene od 53 do 57, ki govorijo o roku redukcije italijanske vojske ter o prepovedi vojaškega vezbanja za vse osebe izven dovoljenih efektiv italijanskih oboroženih sil, kakor tudi o omejitvah italijanske letalstva, ki bo lahko vzdrževalo največ 200 vojaških in vojaško pomorskih letal ter 150 prevoznih letal s skupno 25.000 moznimi osebja. Italijansko vojaško letal-

Vedno hujši nemiri v Indiji

Bombaj, 5. sept. (Reuter.) Nemiri zavzemajo vedno večji obseg. Britanske čete in policija so večkrat streljale na množico. V mesto so pripelala nova ojačenja britanskih čet, ki so takoj začele patrolirati po ulicah. Snači je kazalo, da se bo položaj še bolj posužil. Zato so dobili vojaki in policija nalog, naj nastopijo proti izrednikom z vsemi sredstvi.

Izvršni odbor muslimanske lige je izdal proglas, v katerem ponovno izjavlja, da ne priznava tako imenovane začasne vlade v Indiji, ki je bila sestavljena brez sodelovanja muslimanske lige.

V Bombaju je 12.000 angleških vojakov v najstrožji pripravljenosti. V mestu je proglašeno obsešno stanje. Tudi iz Kalkute poročajo, da zavzemajo nemiri vedno večji obseg. Pri večerajšnjih spopadih je bilo ubitih 135, ranjenih pa 285 ljudi.

Bolgarska zahteva po izhodu na Egejsko morje

Pariz, 4. sept. Na večerajšnji seji politično-teritorialne komisije za Bolgarijo je podal bolgarski delegat Vasil Kolarov v imenu bolgarske delegacije obširno izjavo o bolgarsko-grški meji. Navajal je gospodarske, zemljepisne in etnične razloge, ki nujno zahtevajo, da postane Zapadna Trakija sestavni del domovinsko-frontovske Bolgarije in je svoje izjavo zaključil z besedami:

»Bolgarija, o kateri mora mirovna konferenca izreči svojo sodbo, ni niti Bolgarija Ferdinandova, niti Bolgarija Borisova. To je nova domovinsko-frontovska Bolgarija, ki bo v kratkem po volji belgarskega ljudstva postala demokratična republika. Bolgarska delegacija želi, da bi se odstranila velika krivica, ki se godi bolgarskemu ljudstvu, pri čemer jo vodi težnja po vzpostavitvi trajnega in pravičnega miru na Balkanu. Ta Bolgarija prosi mirovno konferenco, naj ji omogoči izhod v Egejsko morje na ta način, da ji vrne Zapadno Trakijo z onimi mejami, kakor so določene z bukareško pogodbo z dne 10. avgusta 1913.

S seje teritorialne komisije za Rumunijo

Pariz, 4. sept. Avstralska delegacija je tudi večeraj zavračala delo politično-teritorialne komisije za Rumunijo. Predvsem je zahtevala, naj se odloži glasovanje o čl. 2, ki govori o aktivni domovinskega sklepa, češ da članom komisije še ni bilo predloženo angleško besedilo govora predsednika Tatarescu na zadnji seji. Glasovanje bilo odloženo, ker sta avstralskega delegata podprla predstavnika Kanade in ZDA.

Zavračanje dela komisije je povzročilo tudi avstralski predlog v zvezi s čl. 3, na katerega zakonske določbe, s katerimi mora Rumunija zagotoviti človeške pravice in temeljne svobode vsem osebam na svojem ozemlju, moč osnovnih zakonov, ki jih ne more spremeniti noben drug zakon.

Ker je naletel na splošen odpor, je avstralski delegat umaknil svoj pred-

Ponoven neuspeh poskusa avstralske delegacije, da bi preprečila italijanske reparacije Sovjetski zvezi

Pariz, 4. sept. (Tanjug). Polizkusi delegacije štirih britanskih dominionov Avstralije, Kanade, Južne Afrike in Nove Zelandije, da bi preprečili plačilo italijanskih in rumunskih reparacij Sovjetski zvezi, so doživeli popoln neuspeh. Komisije mirovne konference so odobrile one člene osnutka mirovnih pogodb, v katerih se odreja višina reparacij Sovjetski zvezi ter izrecno navajajo viri za izplačilo teh reparacij.

Kljub vsemu je avstralska delegacija ponovno predlagala ustanovitev reparacijske komisije za Italijo. Tokrat je bila formulacija njegovega predloga še bolj zapletena.

Avstralska delegacija je predlagala, naj se določi postopek, po katerem bi reparacijska komisija nadomeščala italijansko vlado. Kolikšna in vrsta blaga, ki naj bi se dobavilo Sovjetski zvezi, naj bi bila predmet sporazuma med vlado Sovjetske zveze in reparacijsko komisijo, ne pa med italijansko vlado in vlado Sovjetske zveze, kakor je predlagal Svet ministrov za zunanje zadeve. Ta čudni predlog je naletel na odločen odpor delegacije Sovjetske zveze in številnih drugih delegacij.

Avstralska delegacija je vztrajno zahtevala razpravo o tem in je bila začasna ekonomska komisija za Italijo danes prisiljena, da ponovno porabi vso sejo za debato.

V razpravi je sovjetski delegat Višinski odločno zavrnil avstralski predlog in je med drugim dejal:

Avstralska delegacija predlaga spremembo osnutka mirovne po-

log, toda za razpravo o njem so porabili nad dve uri.

Člen 3 je bil sprejet z 11 glasovi. Soglasno je bil sprejet člen 4, ki določa, da mora Rumunija ukiniti vse zakone diskriminacijskega značaja, odnosno da v bodočnosti takih zakonov ne bo več izdajala. Tudi čl. 5, ki določa, da mora Rumunija razpustiti vse organizacije fašističnega značaja in da ne sme dovoliti ustanavljanja takih organizacij v bodoče, je bil soglasno sprejet.

začetku, ker jih je kasneje odpravljati zelo težko. Zlasti vokalizacija je v zbornem delu osnovne važnosti in jo bo moral omenjeni mladinski pevski zbor čimprej zjeti pravilno. Poleg tega je bilo opaziti še nekaj manjših pomanjklivosti, ki se vse nanašajo na tehnično in vsebinsko izdelavo in ki ne veljajo le za pevski, temveč tudi za govorništvo (n. pr. vokalizacija, obdelovanje motivov), pri katerem se omejujejo le na šibkosti, ki so sočasno tudi muzikalnega značaja. V splošnem je treba ugotoviti, da razpolaga »Titovi črni pionirji« z vsemi pogoji, ki omogočajo uspešno rast mladinskega pevskega zbora. Pač pa bodo morali v svojem delu vpoštevati navedene čimtelje, ki so potrebni za to, da bo razvojna rast čim kvalitetnejša. K samemu sporedu njihovega koncerta pripominjam, da bi se moral prvi del vsebovati primernejše, otroški duševnosti in tehničnim zmožnostim bolj ustrezajoče sobodne skladbe, s katerimi razpolaga slovenska mladinska zborna literatura v zadostni meri.

Prepričan sem, da bo pravilno zastavljeno delo »Titovih črnih pionirjev« razvilo ta mladinski zbor v kvalitetni pevski kolektiv in ga dvignilo na stopnjo, po kateri ne bo zaostajal za »Trboveljskim slavkomom«. Hoteli bi, da trboveljske proletarske mladine razvije v svojem vsestranskem poletu, ki v naši svobodni družbi ne pozna več nobenih ovir, vse svoje sposobnosti tudi na glasbenem področju. Kot že nekoč mora tudi sedaj postati vodnik in vzgled slovenskim mladinskim zborom in izraziti s svojim delom voljo vse proletarske mladine po čim višji kakovosti, stremenje vse progresivne mladine po čim uspešnejši vsestranski rasti naše mlade države.

Dr. D. Cvetko.

Odmev zahtev Gromika v Varnostnem svetu

London, 4. sept. (Tass.) Prva reakcija na Gromikovo zahtevo v Varnostnem svetu, naj izdajo poročila o razporeditvi in številu čet Velike Britanije in Združenih držav Amerike v državah, ki niso sovražne, se je večeraj pokazala v londonskih večernikih. Londonski listi pišejo o tem na senzacionalen način: »Evening News« je objavil članek pod naslovom »Rusija zahteva od nas, naj objavimo uradne tajnosti v zvezi z okupacijami.« »Star« piše o tej zadevi pod naslovom »Rusija zahteva od nas, naj pokažemo našo strategijo«. Dopolnilnik »Evening Newsa« poudarja, da bi sprejem sovjetskih zahtev pomenil, da mora Velika Britanija v 14 dneh poročati o razporeditvi svojih čet v Palestini, Grčiji, Indiji in povsod drugod in da bi Združene države Amerike morale poročati podrobnosti o svojih pomorskih, letalskih in suhozemnih silah na Kitajskem, v Franciji, Indokini in Siamu.

Odločna zavrnitev ameriškega vmešavanja

London, 5. sept. (Reuter.) Švedska vlada je v svojem odgovoru na ameriško noto ob priliki trgovske pogodbe med Švedsko in Sovjetsko zvezo izjavila, da ne bo razpravljala o tem vprašanju z državami, ki se jih to ne tiče. Švedski tisk piše, da bo odšla švedska delegacija v Moskvo verjetno prihodnji teden zaradi direktnih pogajanj. Časopis »Morgen Tidningen« komentira ameriško noto in piše, da predstavlja ta nota vmešavanje v švedsko politiko.

Kadar gre za njihov žep...

New York, 5. sept. »Daily Mail« poroča, da namerava ameriška vlada zahtevati celotno zlato rezervno Japonske, ki jo cenijo na 160 milijonov dolarjev, kot nadomestilo za okupacijske stroške. Američani nameravajo na račun reparacij zapleniti naprave japonske vojne industrije.

V conii A je v zaporih še vedno 350 antifašistov

Trst, 4. avgusta. »Primorski dnevnik« je objavil protest komisije za skrbstvo političnih ječnikov iz Trsta in cone A Julijske krajine. V tem protestu ugotavlja komisija, da polkovnik Bowman ni izpolnil javno dane obljube, namreč, da se bodo vsi primeri aretacij antifašistov obravnavali in pravično rešili. V tržaških zaporih je še vedno 175 antifašističnih borcev, v tržaških zaporih 32, v Gorici pa je zaprtih 105. Poleg teh so antifašisti zaprti tudi v puljskih zaporih in v novih zaporih ZVU v Devinu.

Razmere v zaporih, v katerih ima civilna policija proste roke, so take, da povzročajo antifašistom čim več trpljenja. Komisija ugotavlja, da je tako ravnanje mogoče primerjati le s postopkom bivših italijanskih sodišč, ki so bila prežeta s fašističnim duhom.

Istrski duhovniki pri predsedniku vlade LR Hrvatske

Zagreb, 4. sept. Dopolnile je predsednik vlade LR Hrvatske sprejel skupino istrskih duhovnikov in bogo-slovcev, ki so prišli v Zagreb, da bi se spoznali z gospodarskim in kulturnim življenjem svoje domovine. Predsednik vlade se je s skupino, v kateri je 10 duhovnikov in 20 bogo-slovcev, dalje časa prisrčno razgovarjal.

V imenu duhovnikov je pozdravil predsednika vlade duhovnik Božo Milanović in se zahvalil za podporo, ki jo daje jugoslovanska delegacija na pariški konferenci istrskemu ljudstvu v njegovi borbi za doseženo zednjenje s svojimi brati. Predvsem je zaprosil predsednika vlade, naj sporoči pozdrave in zahvalo maršalu Titu za njegovo prizadevanje za dokončno združitve istrskega ljudstva s svojo domovino.

V svojem odgovoru je predsednik vlade dr. Vladimir Bakarić poudaril veličino borbe istrskih duhovčev ob strani trpečega ljudstva in ugotovil z zadovoljstvom, da je večina istrskih duhovnikov vedno delala za korist svojega ljudstva.

Vremenska napoved za petek 6. septembra: Narasčajoča oblačnost, nagnjenje h krajevnim nevihtam, nato spet jasno.

drugi knjigi, ki ima naslov Spomini na partizanska leta, bo vrsta spominov naših borcev, tako generalmajorja Lada Ambrožiča, polkovnika Stanke Semčiča - Dakija, podpolkovnika Toneta Vidmarja - Luke, ministra Janca Hribarja in drugih. Knjigo bodo ilustrirali Jakac, Mihelič, D. Klemenčič in še drugi. Kot tretja knjiga te zbirke pa bo izšel Koledar za l. 1947.

V njem bodo priprivedni prispevki naših pomembnih pripovednikov, vrsta poučnih člankov različne vsebine, kmetijski del, kronika vseh naših brigad, pregledi življenja in dela v Sovjetski zvezi, mnogo ilustracij, fotografij in umetniških reprodukcij itd. Vse tri knjige veljajo v prednaročilu 69 din. Naročila sprejema Slovenski knjižni zavod, Pred škofijo 5.

De Kruifovi „Borci proti smrti“

Slovenski knjižni zavod v Ljubljani je pravkar izdal drugo knjigo znamenitega raziskovalca zgodovine zdravstva Paula de Kruifa »Borci proti smrti« (300 strani stane 95 din, vez. 120 din). Kakor prvo knjigo »Borba za življenje«, je tudi to prevedel zdravnik dr. Mirko Černič. V uvodu »Borcev proti smrti« izpoveduje pisec svojo vero v možnost podaljšanja človeškega življenja, v čemer je medicina dosegla že doslej v vseh civiliziranih deželah priznane

Zakaj so ameriške okupacijske oblasti odpeljale naše ladje na Bavarsko?

Vršilec dolžnosti ameriškega zunanjega ministra je izjavil 23. avgusta na konferenci tiska, govoreč o ladjah, ki jih združujejo ameriške okupacijske oblasti že nad leto dni v svoji conji in jih očelajo vrstiti: »Mi ne zahtevamo niti ene teh ladij.« Ta izjava je prišla po celih vrstah objubov, ki so jih dajali ameriški predstavniki, kadarkoli so zastopniki Jugoslavije zahtevali, da nam vrnejo te ladje. Sedaj pa so ameriške oblasti odpeljale te ladje, ki so jih zadrževali v preizkušalstvu v Avstriji, na Bavarsko.

Ta ukrep ameriških okupacijskih oblasti v Avstriji prihaja po celih vrstah drugih ukrepov, ki so bili vedno v nasprotju s svečanimi obljubami ameriških predstavnikov, da nam bodo te ladje vrnili. Ta ukrep demantira vse trditve, da Amerika nima noplepa po naših ladjah, ki so blokirane na gomlem Dunavu. Dejstvo, da so naše ladje odpeljale sedaj celo na Bavarsko, je le dokaz, da skušajo s tem, da še nadalje združujejo povsem neupravičeno naše ladje, izvajati pritisk na Jugoslavijo, da bi pristala na internacionalizacijo Dunava, kar bi kršilo suvereniteto naše države.

V conii A je v zaporih še vedno 350 antifašistov

Trst, 4. avgusta. »Primorski dnevnik« je objavil protest komisije za skrbstvo političnih ječnikov iz Trsta in cone A Julijske krajine. V tem protestu ugotavlja komisija, da polkovnik Bowman ni izpolnil javno dane obljube, namreč, da se bodo vsi primeri aretacij antifašistov obravnavali in pravično rešili. V tržaških zaporih je še vedno 175 antifašističnih borcev, v tržaških zaporih 32, v Gorici pa je zaprtih 105. Poleg teh so antifašisti zaprti tudi v puljskih zaporih in v novih zaporih ZVU v Devinu.

Razmere v zaporih, v katerih ima civilna policija proste roke, so take, da povzročajo antifašistom čim več trpljenja. Komisija ugotavlja, da je tako ravnanje mogoče primerjati le s postopkom bivših italijanskih sodišč, ki so bila prežeta s fašističnim duhom.

Protestno pismo zaključuje: V imenu vsega antifašističnega prebivalstva Julijske krajine in Trsta, ki s toliko skrbjo podpira naše zaprte antifašiste, najostreje protestiramo proti takemu ravnanju ZVU z antifašističnimi borci ter zahtevamo, naj se temu napravi konec.

Zopet novi napadi fašističnih zločincev

V noči na 3. september so fašisti razbili šipe urada KUNI v Gorici v ulici Morelli št. 29. Med napadalcii so spoznali tri šovinistične razgrajče iz

Izvedba agrarne reforme v Rumuniji

Bukarešta, 5. sept. 15. septembra bodo končane priprave za izvedbo agrarne reforme v Rumuniji. Tega dne bo dana zemlja v last vsem tistim, ki jim pripada po agrarni reformi.

Šahovski turnir v Groningenu

Gröningen, 5. sept. Večerajšnjem 17. kolu mednarodnega šahovskega turnirja so bili doseženi naslednji rezultati: Botvinnik je kot črna porazil Christoffela in je s tem zopet dohitel dr. Euweja, ki je kot črna s Flohrom samo remiziral. Črna Kottauer je porazil avstralskega prvaka Denkerja. Sved Lundin pa Madzara Szabo. Kotov je premagal O'Kellyja. Remi sta končali partiji Janovsky-Boleslavski in Guimard-Steiner. Črna Kottauer se ostale prekinjene. Dr. Vidmar ima kot črna proti Stoltzu popolnoma dobljeno pozicijo. Partiji dr. Tartakower-dr. Bernstein in Najdorf-Smislov stojita na remi.

Stanje po 17. kolu je: Botvinnik in dr. Euwe 13 in pol, Smislov 11 (1), Szabo 10, Flohr, Stoltz 9 in pol (4), Lundin 9 in pol, Najdorf 9 (1), Kotov 8 in pol (1), Denker 8 in pol, dr. Tartakower 8 (2), Kottauer 8 (1), Boleslavski 7 in pol (2), Črna Kottauer 7 in pol, Guimard 6 in pol, Steiner 5 in pol (1), dr. Bernstein 4 in pol (2), dr. Vidmar 4 in pol (1), Christoffel 4 in pol, O'Kelly 4.

Po dovržitvi prekinjenih partij bo imel Smislov najbrže 11 in pol točk, Flohr skupaj s Szabom 10, Boleslavski, Najdorf, Lundin in Stoltz po 9 in pol, Denker, dr. Tartakower, Kotov in Kottauer bodo predvidoma vsi imeli po 8 in pol točk. Steiner bo imel najbrže 6 točk, dr. Bernstein in dr. Vidmar pa skupaj po 5 in pol.

uspehe. Nato prikazuje pota, ki so jih prehodili v svoji trdotratni borbi z boleznimi nekateri veliki okritelji: tako n. pr. Semmelweis, ki je odkril vzroke porodnega prisada, Banting, ki je iznašel zoper sladkorno bolezen (tako učinkoviti insulin), Minot, odkritelj preprostega zdravila za perniciozno anemijo, Schaudinn, ki se je uspešno postavil v bran sifilisu, Wagner Jauregg, ki je omejil strahotne progresivne paralize itd. V knjigi je 12 življenjskih, katerih vsak se bere kakor roman. Besednjak tujk in seznam nekaterih primkov z izgovorjavo zaključujeta to nenavadno zanimivo knjigo.

V komisiji založbi Slov. knjižnega zavoda je izšla tudi strokovna knjiga ign. Cirila Juvana »Dimenzioniranje železobetonskih prevezov«, ki obsega 182 strani teksta in 161 strani razpredelnice in grafikonov. Knjiga stane vezana 400 din.

Slikarska razstava v Mariboru

V okviru turističnega tedna, ki ga prireja mariborsko okrožje, je odprta v mali dvorani TD Maribora tudi slikarska razstava z naslovom »Slovenska krajina«. Develnajt avtorjev razstavlja podelst del, ki kažejo lepoto naše zemlje. Med razstavljenimi deli so tudi Jakopiče, Groharjeve in druge slike.

Glasbena prireditev trboveljske mladine

Po svojih nastopih v raznih slovenskih mestih je priredil mladinski pevski zbor priredil mladinski pevski zbor v ponedeljek svoj koncert tudi v Ljubljani. Njegov spored je obsegal v prvem delu zbor skladateljev Aljaža, Klančnika, Mola, Deva in Adamiča ter rusko Osmalimovo doni zvoneček v zborni priredbi. V drugem delu je z besedo in pesmijo prikazal osvobodilno borbo slovenskega naroda: gradivo je bilo vzeto iz ustrezačajočih partizanske pesemske in zbornice literature, ki sta jo pevski in govorni zbor podajala v zaporedni menjajoči sleditvi. Slično je bil oblikovan tudi tretji del sporeda, ki je bil posvečen slovenski materi in dekletu. S svojim nastopom so »Titovi črni pionirji« dosegli zelo prisrčen spjem. S prikupnim izvajanjem so pokazali nekaj uspešnih dosežkov svojega dela (n. pr. ugodno intonacijo, zadovoljivo tehnično sigurnost), zlasti pa se veliko voljo do sodelovanja v kulturnih prizadevanjih slovenske mladine. Da bi ta njihova volja vodila do čim večjih uspehov in da bi bilo delo progresivne trboveljske proletarske mladine tudi na pevskem polju čim učinkovitejše, bom poleg navedenih pozitivnih strani izvajanja

opozoril tudi na pomankljivosti, ki so bile razvidne iz nastopa omenjenega mladinskega zbora.

Predvsem menim, da je potrebno izločiti iz zbora vse dejne glasove, ki mutirajo, da se izognejo kvartnim posledicam petja v tem razdobju. Ta zahteva je osnovno pravilo za sestavljanje mladinskih zborov in jo je potrebno vpoštevati v polni meri, če hočemo ustvariti pogoje za razvoj svežih, zdravih glasov v moški dobi. Nadalje je treba v bodočem delu izboljšati pomanjklivosti in odstraniti napake, ki so bile razvidne iz izvajanja samega. Med temi omenjam zlasti nepravilno vokalizacijo, neenotnost vstopanja glasov in njihovega medsebojnega odnosa, preostoro naglasne poedinih zlogov, premočno jakostno stopnjevanje in potrebo izrazitejših vsebinske interpretacije, ki bi znala izluščiti potankosti prednanja in dvigniti zvočno zgoščenost. Navedene pomanjklivosti so razumljive in jih opazamo več ali manj pri vsakem zboru v začetku njegovega delovanja: dosledno delo jih postopoma odstranjuje in se jih bodo sčasoma znebili tudi »Titovi črni pionirji«. Napak (n. pr. nepravilna vokalizacija) pa se je treba izogibati že v samem

V znamenju tekmovalstva

Ko so se naši vojaki naselili v vojašnici ob Donavi, je bila demala razdelana od vojne. Ni bilo ne oken ne vrat, veter je vleklo skozi trdnjavske odseke, pajki so nemoteno razpredali svoje mreže po kotlovih.

Komandant enote, ki se je naselila v tej vojašnici, se je spridil na prostori. Ni vedel, kje in kako naj začne popravljati. Čim se je namislil v soboti, doloceni za štab, je med praznim zidovjem zavzval telefon.

— Halo, tukaj divizija. Kako ste resili vprašanje nastanitve borcev?

— Vprašanje nastanitve — je odgovoril komandant z nasmehom — smo predvsem rešili tako, da smo tovarne vendale nekako stisnili pod streho. Scasoma pa bomo prostore izgradili.

— Kar popravite — se je čul glas divizije. — Mi vam bomo pomagali, saj kor je v naših močeh.

In tako se je pričela izgradnja. Tudi v tej vojašnici, se je spridil na prostori. Ni vedel, kje in kako naj začne popravljati. Čim se je namislil v soboti, doloceni za štab, je med praznim zidovjem zavzval telefon.

Danes je pretežni del vojašnice popravljen. Nova delovna borba je prišla. Udarneke, dobre graditelje in organizatorje. In kakor se je svoj čas navdušeno govorilo o pogumnih kuririh in mitraljeznih, se danes govori o junakih učenja in dela. Njih anena nalaga povod: na stenskih časopisih, na posvetovnih in mladinskih sestankih.

Nekdaj so naši poveljniki tekmovali, katera enota bo razdelila več bunkerjev, danes pa prav tako vnelo tekmovalje, kdo bo opravil več delovnih dni in kdo bo bolje izvedel vojaško. Nekaj četa gradbenega bataljona je opravila v enem tednu 8174 delovnih ur. Komisar, mladek in visok človek, navdušeno pripoveduje: delovni dan je v času tekmovalstva od sonca do zvečer do zahoda. V kolikor dan nase, v toliko podaljšujemo delovne ure. Tek zanos tekmovalstva ne porušča, marveč raste.

Tekmovalje, ki ga je napovedala naša izmed naših najstarejših proletarskih brigad, so tu soglasno sprejeli. Zajelo je slehernega borca in rekovala. Poročila redno pošiljajo v divizijo. V 2. četi 2. bataljona se je 18 borcev v petih dneh naučilo rokovala s puško-strojnico. V istem bataljonu je komisija ugotovila, da je vod Sime Radovanovič zasedel najboljši. Vlak njegov borec zna mojiško rokovali s puško in jo opisati, strnjeno in mešano eno prav tako, in v teoretičnem posku je ta bataljon najboljši.

Naj navedemo kratko prigodo, o kateri so nedavno pripovedovali v bataljonu. Danes je že zastarela. Tempo tekmovalstva prinaša sleherni dan nove podvige, tako da ne ulegemo govoriti o zastarelem.

Strje debeli trdnjaviški oboki so bili porušeni. Tu sta bila na delu mladinci Sander Nadi in Ivan Puk.

Naši borci pazljivo poslušajo politično predavanje

Mladinci Srbije so pred rokom dogradili Posavski prekop

Na rojstni dan maršala Tita so mladinske delovne brigade iz Srbije pričele veliko delo za izsušitev osrednjega poplavnega ozemlja ob Savi med Obrenovcem, Grabovcem in Skelo in za gradnjo Posavskega prekopa. Mladinci so se obvezali, da bodo zgradili poleg glavnega Posavskega prekopa in zunanjega prekopa, ki se vrtlo manjših prekopov za odvajanje vode v Savo, da na ta način rešijo in usposobijo za obdelovanje 4000 ha najplodnejše zemlje, ki bo zagotovila prehrano 25.000 ljudem. Srbska mladina se ni ustrašila velikih težav, ki so v zvezi z gradnjo te mreže prekopov v skupni dolžini 50 km, ker so se zavedali velikih koristi, ki ji jo bo rodilo to delo.

Brigade prve izmene so dogradile prekop v dolžini 15 km, ki ga je za pred vojno pričela graditi Posavska vodna zadruga. V tem prekopu, ki v velikem lozu obsega vse poplavno ozemlje, se danes že zbira voda okoliških potokov in odteka v Savo za padno od Skle. Mladincem so pridelu ne bodo zastajali za graditelji kmetje iz Grabovca in sosednjih naselij. Svojo nalogo so mladinci prve izmene izvršili v poldrugem mesecu.

Prava borba za izsušitev obsežnega ozemlja pa se je pričela s prihodom druge izmene, ki je imela nalogo izkopati 8 km dolg glavni prekop skozi poplavno ozemlje in mrežo manjših prekopov. Za dograditve tega glavnega prekopa je bil dolocen 15. september, da bo vse delo dovršeno preden nastopi jesensko deževje. Med delom pa so mladinci iz Valjeva, Vranja, Kragujevca, Podrinice in Topličani skupaj z beograjskimi srednješkoli sklenili, da pri svojem delu ne bodo zastajali za graditelji mladinske proge. Zavezali so se, da bodo dogradili prekop 15 dni pred določenim rokom, to je do 1. septembra. Takoj se je pričelo tekmovalstvo med brigadami, pa tudi med posamezniki za častni naslov »Munja«. Ta naslov si je priboril mladi Žika Lazarevič, ki je v sedmih urah izkopel.

Znana sta v vsem bataljonu kot najboljša mladinci. Delati sta pričela v soboto in sta delala tudi v nedeljo. — Kdaj bosta opravila? — Ju je mimogrede vprašal poveljnik. Oba mladinci sta pogledala v porušene oboke, kakor da menita svojo moč. Nekaj trenutkov sta pomislila, nato se je Nadi pčehjal in rekel:

— V petek.
— Vem, da sta dobra delavca in mladinci, toda tokrat ne zamerita, če vam povem, da sta... — in poveljnik se je izvil, iščeč izraz, da ne bi žalil obeh mladincev.
— Mladi ti obelava, da bova opravila do petka, — je priletnil mladinci.

kopal kar 28 m³ zemlje. Najtežje delo pa je opravila XVI. brigada. Mladinci te brigade so kopali prekop v najtežjem odseku, ki so mu dali ime »Majevica«, primerjajoč ga z najtežavnejšim odsekom mladinske proge. Dosegli so najboljši uspeh med vsemi brigadami, saj so v 10 dneh izkopali 3000 m³ zemlje. Zadnji tedni pred 1. septembrom so morali mladinci napeti vse sile in vložiti največje napore, da so izpolnili nalogo, ki so si jo postavili. Brigadom, ki so gradile prekop, so zadnji dan prišli na pomoč še tovariši iz drugih brigad. Tako so 1. septembra prekopali poslednji kilometer prekopa do izliva v Savo. Niso obupali, ko so morali v ilovnatem blatu gaziti do kolen in v posodah odnašati blato na nasipe. Kar so se obvezali, so hoteli tudi izpolniti za vsako ceno. Tako so prekop dogradili točno v roku, ki so si ga sami postavili.

Semo v zadnjih 10 dneh so pri gradnji glavnega prekopa izkopali 18.000 m³ zemlje; od pričeka gradbenih del pa je 3600 mladincev združenih v 19 delovnih brigadah izkopalo vsega 79.200 m³ zemlje. S svojim delom so mladinci privedli ljudski republik Srbije 5 milijonov dinarjev, računajo delovno uro po teži in kakovosti dela s 6 do 11 din. Tako so osvojili 4000 ha plodne zemlje, kjer bodo v kratkem pričeli traktorji orati prve brazde.

Zaključek velikega dela so 1. septembra zvečer proslavili v prisotnosti predstavnikov vlade ljudske republike Srbije in drugih gostov. Maršal Tita pa so s svečanosti poslali pozdravno brzojavko, v kateri so sporečili, da bodo dela pri gradnji ostale mreže kanalov dovršili najkasneje do 1. oktobra.

Mladinci Siska zgradili nasip na Odri

Tudi mladinci iz Siska so skupaj s prostovoljnimi delavci v avgustu izvršili veliko nalogo. Da bi se mesto zavarovalo od pogostih poplav, ki jih povzročajo voda iz reke Odre, ki se teče v Kolpo tik pred Siskom, so pričeli akcijo za gradnjo nasipa ob reki Odri nedaleč od mesta. Z deli so mladinci in ostali prostovoljni delavci iz Siska pričeli v začetku avgusta. V kratkem času so skoraj dogradili nasip v dolžini 1200 m. Samo do 21. avgusta je bilo pri gradnji tega nasipa izvršenih 8800 prostovoljnih delovnih ur, pri čemer so navozili na nasip 2500 m³ zemlje. Dela so bila v zadnjem tednu avgusta še pospešena, tako da bo nasip v najkrajšem času dograjen.

nec Ivan. — To lahko obljubiva obraz v obraz, pred vsemi mladinci bataljona.

Brž se je to razvedelo v bataljonu. Šlo je od ust do ust, da bosta Sander in Ivan opravila do petka. Prihajali so vojaki, polni apnenih medvez, gledali, merili površino zidu, in večina ni verjela, da bo šlo. Nekateri so ju začeli v šal zabadati. Toda mladinci se nista zmenila za to in sta vnelo delala. Zapravila nista nih minute dragocenega časa. Dnevi so tekli. Po napornem delu mladinci zvečer dolgo nista zaspala. Ko so drugi že smrčali, sta onadva še šepstala. Tekmovalni duh ju je docela zajel in sta venomer razmišljala. Kako bi delo čim bolj organizirala. In bolj ko se je bližal odločilni dan, bolj je raslo vznemirjenje v bataljonu. Vsi razgovori so se sukali okrog vprašanja: ali se bosta Ivan in Sander obnesla? Mar ne bosta obnemogla?

Poslednji dan je dvojica zgodaj pohitela. Bil je petek. Ivan nam navdušeno pripoveduje, kakor da še vedno preživlja tekmovalstvo. »Prejšnji večer sva pripravila vse potrebno. Naslednje jutro pa kakor k napadu! Delala sva kakor obsedena. Se sva se zavedala svoje zmage in sva se nasmihala. Približalo se je polnoč. Sander je pobožal poslednjo opeko, skupno sva jo onemala. Od sreče nista vedela, kaj početi. Sander je izpustil svoje trde žuljave roke in oči so se mu svetile sredi apnenih medvez. In ne vem zakaj mi je zliknil: »Smrti fašizmu!« — »Da, smrti!« — sem odgovoril in že sva se objela.

Z. P.

Tako raste tovarna!

V Kalinovi tovarni na Vrhniki bodo prvi prostori dva meseca prej v obratu, kakor je predvideval načrt

Vodja stavbe ing. Marjan Ferjan, ponosno razkazuje delo, ki mu je poverjeno. Kalinova tovarna za usnje na Vrhniki bo ena največjih te vrste v Jugoslaviji. Skupno bo zasedala 12.000 m² ploskve. V ospredju je etažni skelet s 3000 m² površine. Nosilnost stropov znaša 1000 kg pri vsakem. Na ta glavni trakt se priključujejo prostori za delavstvo, ki so priključeni in imajo 650 m² površine. Od tu se nadaljuje stavba pravokotno z enonadstropnimi, 70 m dolgimi vzdolžnimi priključki. Ob straneh teh in poleg spet v pravokolnem priključku so dvorane, kjer bodo zgradili stane za namakanje kože. Na drugi strani Hribskega potoka, ki deli tovarno na dva dela, gradijo kollarino, kjer bodo namestili nove lokomobile. Te bodo istočasno dajale električno energijo in paro, ki jo tovarna nujno potrebuje.

Na isti strani so začeli okrog 20. avg. z zabijanjem pilotov za dimnik. Tu so bile velike težave s terenom, ki ga sestavlja tekoči pesek. Zabiti so morali 50 pilotov 8 m globoko. Na te so potem zabetonirali 9 m plosče, ki je dolga trda podlaga za 50 m visoki dimnik. Ta bo v kratkem do vrha. Zgradili so tudi že vse posebne naprave n. pr. črpalnice, kjer se zbira vsa odpadna voda v okroglen 6 m globokem podzemskem bazenu. Ta voda odteka v posebno čistilno napravo za 400 kubikov vode. Drugo blato spjeljejo v izsuševalna polja, odkoder prihaja kot eno najboljših umetnih gnojil, očiščena voda pa odteka po posebnem kanalu v Ljubljano. Z gradnjo tega kanala so bile velike težave, ker je tekoči pesek sprolil vdiral v izkopane järke. Šele s posebnimi pripravami in pazljivim delom se je izkop posrečil.

Ko stopiš danes na stavbišče, se čudiš, kako dela vsa ta množica ljudi in strojev s tako naglo strogo organizirano po načrtu. Iz plosče, ki jo se betonirajo, že rasejo slebri in jutri bo stal tu že dvonadstropni skelet — vse dela v takšnem tempu, da ga moraš videti z lastnimi očmi, drugače se ti ne zdi verjeten.

Betoniranje cestnega odseka Podsmreka-Vrhnika

Obnovitvena dela na cestnem odseku Podsmreka-Vrhnika so že toliko napredovala, da so pričeli večerjati cestni betoni. V velikim »Dinglerjevo« betonirajo sedaj na 6 metrov širine. Ko bo delo dokončno organizirano, bodo položili dnevno do 150 metrov betona v dolžino. K osnovnemu betonskemu cestnišču bo nato priključen 75 cm širok črna betonski pas in 1 m širok makadamski banket na desni strani, dočim bo na levi strani betonskega cestnišča 3 m trdne kolesarske in vozne ceste. Ker je treba betoniranje pospešiti, delajo sedaj dnevno povprečno po 16 ur, pri čemer odpade 10 ur na betoniranje, 6 ur pa na pripravljalna in organizacijska dela. Kot ena največjih ovir se je ob pričetku betoniranja pokazala velika oddaljenost betona, ki ga z baze vozi do 50 delavcev, dočim bi drezina dovažala beton laže in mnogo hitreje.

Državno prvenstvo in košarki

Na igrišču FD Crvene zvezde na Kalemegdanu v Beogradu so se v torek popoldne pričele tekme v košarki za državno prvenstvo. Tekmovalje je s krajšim govorom otvoril tajnik FISA-Ja Miroslav Kračević, nakar je bil množično udeležencev. Rezultati prvih srečanj so naslednji: tekma med ženskim ekipama FD Radničkoga iz Petrovgrada in FD Kvarnerja z Reke se je končala 28:21 v korist Kvarnerja. V drugi igri je prvak Hrvatske v košarki FD Zader premagal prvaka Slovenije FD Svoboda 28:15. Zvečer se je tekmovalje nadaljevalo. FD Partizan je premagal mlado Kvarnerja z Reke 15:14. Crvena zvezda pa FD Makedonjce 78:10. Zadnja tekma je bila odigrana med FD Slavijo iz Zagreba in prvakom Vojvodine FD Je-

Delavci so končali letošnji gradbeni program in začeli onega, ki je dolocen za prihodnje leto. Z delom so sedaj 2/3 meseca naprej. Ta veliki uspeh so povzročili na eni strani sistematična organizacija stavbišča in novi sistem dela, na drugi strani pa delavci — po večini naši pridni Prekmurci — ki so že v maju, ko se nihče ni delal v akordu, začeli s časovnim akordom. V akordu izdelujejo vse betonske nosilce, ki jih v akordu tudi polagajo, dalje cementne cevi, kalupe za slebce. V akordu zidajo, betonirajo plosče, izkopavajo in zasipajo, celo omenjamo, napenjanje žice in pokrivanja z lepenko se opravlja v akordu. Ta delovni polet je skoro edinstven na naših gradnjah.

Novi sistem dela temelji na montažnem sistemu brez opaznih železobetonskih nosilcev. Ta način prihrani veliko materiala, dela in strokovnih moči. Na vsak m² tlorisa prihrani 130 m² opaža, skupno 75% vsega opaža. Poleg tega je omogočena skrajna slednja belona in železa. Tu se izrablja beton 100% na pritisk. Pri vsem tem niso potrebni profesionalci — zidarji in tesarji, ki jih povsod primanjkuje — pač pa to delo opravljajo običajni delavci, lažja betonska dela celo ženske. Po tem sistemu gradijo tudi ogrojdne za nadsvetlobo.

Gramoznih jam teren nima, zato dobiva stavba pesek iz treh kamnov, od katerih so enega na novo organizirali po načelih največjega izkoriščanja. Material se zbira v silosu, odkoder se avtomatično spušča v lovarne avtomobile, ki ga odvažajo na stavbišče. Dva milijona kosov opeke, ki so jo porabili za tovarno, je dobilo stavbišče iz Vrhnikiških opekarn.

Stara tovarna, katere posamezne dele so nove stavbe kar obkrožile, pa kljub delu obratujejo in sproti uporabljajo objekte, ki so že dograjeni. Tako že služijo novemu namenu nova skladišča, črpalnice in čistilna naprava. Neprestano prihajajo nove količine surovih svinskih kož, neprestano odhaja usnje, tako da si komaj predstavljajo ogromno proizvodnjo, ki bo zrastle z novo tovarno.

leničar (Lj) — Borec, službovalci Omani v Kranju ob 16 Kranj Maribor, službovalci poverjenstvo za Gorenjsko iz nepravilnega društva (tov. Jez zadržani) v Maribor ob 16 Murska Sobota — Celje, službovalci poverjenstvo v Maribor, v Trbovljah ob 16 Rudar — Svoboda, službovalci poverjenstvo v Celju; v Maribor, igrišče Maribor, ob 1530 Zeleničar (M) — J. Gregorčič, službovalci doloci poverjenstvo v Celju.

Poleg prvenstvenih tekem 15. t. m. v Mariboru, igrišče Maribor, ob 15 Maribor — Olimp, službovalci Komet Jože; v Ljubljani, igrišče Zeleničar, ob 16 Krim — Zeleničar (Lj), službovalci Omani; v Murski Soboti ob 16 Murska Sobota v Kranj, službovalci Mihalac Tone; v Celju, igrišče Celja, ob 16 Celje — Rudar, službovalci Kirbiš Josip; na Jesenicah ob 16 J. Gregorčič — Borec, službovalci tov. Jez; v Mariboru, igrišče Zeleničar, ob 1530 Zeleničar (M) — Svoboda, službovalci Presinger Viki; v Novem mestu ob 15 Novo mesto — Edinost, službovalci Slamič Milko.

Igrar FD Rudar, Povi Oskar, se suspendira in preda disciplinarni odseku FZS. Ponovno se pozivajo službovalci odboriki na tekmdah, da v roku 48 ur po odigranju tekme dastavijo poročila poverjenstvu zveze. Na tekmi, na kateri je izstavila zveza 10% zneska za FZS službovalcem in potrebno več pobrat, ker ga zveza odtegne pri dostavi kart.

FZS Okrožni fizikalni odbor za Gorenjsko, poverjenstvo za nogomet objavljata razpored nogometnih prvenstev 17. kola dne 8. t. m. v Kranju ob 830 FD Tržič — FD S. Gregorčič (mladinci), službovalci Osojnik; ob 930 FD Nako — FD Radolice (sodi Sovaki), službovalci Osojnik; v Škofji Loki ob 930 FD Škofja Loka — FD Tržič (sodi četi), službovalci Keraci; ob 830 FD Škofja Loka — FD Lesce (mladinci), službovalci Keraci; v Lescah ob 15 FD Lesce — FD Zeleničar (sodi Berlek), službovalci Mitelstett; v Jesenah ob 16 FD Gregorčič II — FD Kranj II (sodi Golčič), službovalci Balderman.

Okrožni odbor nogometnih sodnikov. Za nedeljo se dolocajo za vodstvo tekem, predtekma Zeleničar I. — Borec tov. Cimperman, brozturnir Rudar zveza v Mar. v Polju tov. Puchar in Kolarič.

Motociklistične tekme v Preluku pri Opatiji. V nedeljo so bile v Preluku pri Opatiji večje motociklistične dirke. Zl se jih je udeležilo več dirkačev iz Zagreba, Beograda, Ljubljane, Trsta, Airdovšine in Reke. Na dirkah sta značala v svojih kategorijah tudi dva Ljubljana. Frane Puhar (FD Zeleničar, Ljubljana) je bil prvi v kategoriji turnir motorjev ob 250 cm na 24 km dolgi progi v času 16:25 (povprečna brzina 87,600 km). V kategoriji sportskih motorjev do 500 cm je zmagal inz. Stane Vidmar (FD Svoboda, Ljubljana) na 24 km dolgi progi v času 15:35 (povprečna brzina 96,398 km).

Ponorec in Mitlić sta se plasirala v 2. kolo na mednarodnem teniskem prvenstvu Českoslovaške. Na mednarodnem teniskem prvenstvu Českoslovaške, ki ga Poncec premagal dr. Ambrozja (Českoslovaška) s 6:2, 6:2, 6:2, a Mitlić smolinskega s 6:2, 6:2. Tekme se nadaljujejo.

Velik turnir v odbojki v Mariboru. V Mariboru bo v nedeljo 8. t. m. v prireditvi FD Zeleničarja velik turnir v odbojki. Poleg prireditelja FD Zeleničarja bodo sodelovali državni pravkar Partizan iz Beograda, prvak LFB Hrvatske Akademiar iz Zagreba, Tekstilac iz Varaždana ter fizikalna društva Slovenije, predvsem se pričakuje udeležba FD Udarnika iz Ljubljane. Turnir bo odigran na stadionu FD Zeleničarja s pričetkom ob 8. dopoldne.

Izlet na Mrzlico. Zasavska podružnica PDS v Trbovljah priredi v nedeljo 8. t. m. množični izlet na Mrzlico, ki kateremu so vabljivi vsi prijatelji prirode. Koda bo stalno oskrbovana in bodo planinci prijazno sprejeti.

Fizikalna zveza Slovenije — Planinsko društvo Slovenije, podružnice Ruse razpisuje mesto

OSKRBNIKA

planinske postojanke pri Sv. Arhu na Pohorju.

Pogoji: Položitev kavejce, strokovno znanje, sposobnost prevzema kuhinje v lastno režijo, dobra karakteristika.

Prošnje je vložiti do 20. septembra t. l. na podružnični odbor.

+

Po težki in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša dobra žena, mama in stara mama

MARIJA JENKO
roj. RAVNIKAR
žena posestnika

v starosti 55. let. — V njen zadnji dom jo sprejmo v soboto 7. septembra ob 10. uri na farno pokopališče Zapogce.

Zapogce, Smednik, St. Vid, 5. septembra 1946.

Neotlašljivi mož z otroci in družini HRIBERNIK in VRHOVNIK

Življenje in delo v Sovjetski zvezi

D. Ivanov:

Zmaga nad Japonsko

Pred letom dni, 8. septembra 1945 leta, je imperialistična Japonska podpisala akt o brezpogojni kapitulaciji. Potolčena na morju in na kopnem ter obkoljena od vseh strani od oboroženih sil Združenih narodov, je Japonska priznala, da je premagana, in položila orožje. Z uničenjem militaristične Japonske se je končala druga svetovna vojna.

Ze 26. julija 1945 leta so ZDA, Anglija in Kitajska zahtevale od imperialistične Japonske, da brezpogojno kapitulira. Toda Japonska je oholo odbila ta predlog in s tem pokazala, da je nasprotna težnjam svobodnih narodov, da zmanjšajo število vojnih žrtev in da je proti vzpostavitvi splošnega miru. Tako nepopravljivo stiske napadalne Japonske, ki se do poslednjih dni ni odrekla svojih roparskih načrtov, ni bilo nepričakovano. Tekom mnogih let so oblastniki Japonske vodili napadalno politiko proti demokratičnim deželam, posebno še proti ZSSR.

Poizkus, da bi si prisvojila sovjetski Daljnji vzhod, je podvelja Japonska že v začetku 1918. leta. Računala je na slabost mlade Sovjetske Rusije in oprajoč se na Anglijo, Francijo in ZDA, ki so bile sovražno razpoložene proti Sovjetski republiki, so se Japonci 5. aprila 1918 leta iz-

krcali v Vladivostoku. Pričela je vojna intervencija. Zverinstva japonskih osvajačev v Primorju in Zabajkalju 1918—1922 leta se morejo primerjati samo z zverinstvi nemških fašistov. Izživljanja, nasurovejšee ravnanje z mirnim prebivalstvom, ropanje celih naselij, posiljevanje žena, ubijanje ujetnikov, sežiganje živih ljudi — to so bile metode, vladanja japonskih imperialistov. Gospodarstvu mlade Sovjetske Republike so bile na Daljnem vzhodu prizadejane težke rane. Zahvaljujoč herojski borbi Rdeče armade pod vodstvom Lenina, Stalina in Frunze-a in zahvaljujoč močnemu partizanskemu gibanju ljudskih množic na Daljnem vzhodu, so bili japonski intervencijski vrtni iz Sovjetske države. 25. oktobra 1922 leta je Rdeča armada osvojila Vladivostok.

Toda japonski imperialisti niso opustili svojih osvojevalnih načrtov v pogledu sovjetskega Daljnega vzhoda. Mir je bil vprašan časa. Čakajoč na ugoden trenutek za napad na ZSSR, je Japonska pričela izvajati sistematično kolonialno ropanje Kitajske z namenom, da bi osvojeno kitajsko ozemlje izpremenila v oporišče za nadaljnja napredovanja na kopnem. Ne da bi objavila vojno Kitajski, je Japonska leta 1931. poslala

vojsko v Mandžurijo in jo do srede 1932 leta popolnoma osvojila. Ko se je utrdila v Mandžuriji, je Japonska večkrat izzivala ZSSR na vojno. Brezstevilni obsejni incidenti, izvajani na Kitajski vzhodni železnici, zavrnitev predloga, da bi z ZSSR sklenili pogodbo o nenapadanju, vse to je jasno kazalo namere japonskih imperialistov.

Težnja ZSSR, da očuva mirne in prijateljske odnose s sosedji, so Japonski napadalci smatrali za njeno slabost in poizkušali so z orožjem preizkusiti moč Sovjetske Zveze. Leta 1938. je Japonska izzvala oborožen spopad v sovjetskem Primorju pri jezeru Hasan, da bi obkolila Vladivostok. Leta 1939 je Japonska napadla Mongolsko ljudsko republiko, zavezništvo ZSSR, pri reki Halhin-Gol, da bi presekala transsibirski železnico in tako odsekala Daljni vzhod od Sovjetske države. Nauk, ki so ga dobili od Rdeče armade, je nekoliko streznil japonske samuraje. Sovjetske enote so prestregle japonske napade. Toda japonski napadalci še tudi sedaj niso opustili načrta o napadu na Sovjetsko zvezo. Pričeli so iskati zaveznike.

Na podlagi proslulega »Pakta proti kominterni«, ki je bil sklenjen že leta 1936 s hitlerjevsko Nemčijo, so napadale države Japonska, Nemčija in Italija, podpisale 27. sept. 1940. leta takozvani »Trojni pakt«. Ko so si objubili vzajemno pomoč, so fašistični napadalci pričeli skupno operirati. Nemčija je 22. junija 1941.

leta pričela napad na ZSSR. Japonska pa je 7. decembra istega leta napadla posest ZAD in Anglije v Tihem oceanu in tako izpremenila evropsko in daljnovzhodno žarišče vojne v svetovno vojno.

Tudi v času, ko so vodili vojno na Tihem oceanu, japonski imperialisti niso opustili svojih protisovjetskih načrtov, čeprav je Japonska v aprilu 1. 1941 sklenila z ZSSR pakt o nevtralnosti, glasom katerega sta bili obe državi dolžni medsebojno spoštovati teritorialno nedotakljivost. Japonska je še v naprej vzdrževala polovico svoje suhozemne vojske v Mandžuriji, Koreji, Notranji Mongoliji in na južnem Sahalinu. Japonska soldatska je sanjarila o bliskovitem udarcu proti sovjetskemu Daljnem vzhodu.

Leta 1941., ko je bilo stanje ZSSR na frontah posebno težko, je Japonska znatno očivila Kvantunško armado, ki je bila izvežvana posebej za borbo proti ZSSR in ki se je nahajala v Mandžuriji, ter je pripeljala nove divizije z japonskih otokov. Razumljivo je, da je tako stanje onemogočalo Vrhovni komandi ZSSR, da premesti gotovi del vojske z Daljnega vzhoda na sovjetsko-nemško fronto. To je olajšalo nemški vojski prodor na sovjetsko ozemlje. Japonska vlada je z namenom, da bi pomagala fašistični Nemčiji v vojni proti ZSSR, prekinila promet med ZAD in Kanado in sovjetskimi lukami na Daljnem vzhodu, predvsem z Vladivostokom. Posledica tega je bila, da

so konvoji z orožjem, municijo, opremo in prehrano, ki jih je Sovjetska zveza dobivala od svojih zaveznikov, morali pluti po drugi, mnogo daljši poti in da so bili izpostavljeni večji nevarnosti napadov podmorniške flote hitlerjevske Nemčije.

Na ta način je dogovor o nevtralnosti med ZSSR in Japonsko izgubil po krivici Japonske vsak smisel. Radj tega je Sovjetska zveza 2. aprila 1945. izjavila, da razveljavlja pogodbo. Toda tudi ta opomin ni spametoval japonsko fašizirano soldatesko. Japonska je do kraja ostala zaveznik Nemčije, a po njenem porazu je sama nadaljevala vojno.

Ker Japonska ni hotela ugoditi zahtevam treh zaveznikov držav ZAD, Anglije in Kitajske z dne 26. julija 1945 po brezpogojni kapitulaciji, se je ZSSR odločila, da stopi v vojno proti Japonski in da na ta način skrajša trajanje druge svetovne vojne.

Po zapovedi Vrhovne komande je Rdeča Armada skupno z ladjami in enotami Tihooceanske flote pričela 9. avgusta 1945. leta vojne operacije proti japonskim oboroženim silam na Daljnem vzhodu. Rdeči armadi je stal rasproliti močan in zahrbtnost sovražnik. Kvantunška armada je bila sestavljena iz najboljših japonskih divizij.

Rdeča Armada in Tihooceanska mornarica sta izvršujoč načrte Glavnega poveljstva, zadali nasprotniku vrsto istočasnih, silnih udarcev. Razkrojili sta japonsko obrambo, raz-

bili sile Kvantunške armade in prekinili najvažnejše zveze, preko katerih so se oskrbovale japonske cete. Obseg in sila sovjetske ofenzive v Mandžuriji in Koreji in njeni sijajni rezultati so privedli končno do kapitulacije 14. avgusta 1945. leta, ki jo je objavil japonski imperator.

